

Medieklagenemnda

Medieklagenemndas avgjørelse av 9. august 2019 i sak 2019/0488

Saken gjelder: Medietilsynets vedtak om aldersgrense 15 år for filmen «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*»
Klager: United International Pictures AS
Klagenemndas medlemmer: Bjørnar Borvik (leder), Gunn Enli (nestleder), Karin Fløistad og Charlotte Reedtz

Bakgrunn:

- (1) Medietilsynet fastsatte i vedtak 18. juli 2019 aldersgrense 15 år for filmen «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*». Følgende begrunnelse ble gitt:

«Filmen inneholder store mengder actionvold, og har flere scener med nærgående og brutale skildringer av slåsskamper.»

- (2) Filmen ble vurdert på nytt av Medietilsynet 24. juli 2019 etter anmodning fra United International Pictures AS (heretter UIP eller klager), men tilsynet fant ikke grunn til å endre sin opprinnelige vurdering. En utvidet begrunnelse ble sendt til klager samme dag.
- (3) UIP påklaget vedtaket i brev 30. juli 2019.
- (4) Ettersom Barneombudet har adgang til å uttale seg i klagesaker hvor en distributør klager på Medietilsynets vedtak om aldersgrense på kinofilm, orienterte Medietilsynet Barneombudet om saken i e-post 30. juli 2019. Barneombudet har ikke ønsket å uttale seg i saken, og orienterte Medietilsynet om dette i e-post 30. juli 2019.
- (5) Medietilsynet har vurdert klagen, men ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Medieklagenemnda ved brev av 30. juni 2019.
- (6) Medieklagenemnda er sammensatt i samsvar med kravene i forskrift om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram (bildeprogramforskriften) § 9 første ledd. Nemndas medlemmer så filmen ved visninger i Bergen 31. juli 2019 og i Oslo og Tromsø 2. august 2019.
- (7) Nemndsmøte i saken ble avholdt per telefon 2. august 2019.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (8) Både *Fast & Furious 7* og *8* hadde aldersgrense 12 år, og en rekke andre filmer som inneholder samme type vold, har fått aldersgrense 12 år.
- (9) Filmen har flere humoristiske partier.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

- (10) Filmen har fått aldersgrense 11 år i både Sverige og Danmark.

Medietilsynets merknader til klagen:

- (11) Medietilsynet har tatt utgangspunkt bildeprogramloven og Medietilsynets retningslinjer for aldersklassifisering av bildeprogram.
- (12) Etter Medietilsynets vurdering inneholder filmen store mengder actionvold. Volden er gjennomgående i filmen, og inkluderer blant annet mange scener med nærgående og brutale skildringer av slåsskamper («mann mot mann»). Disse slåsskampene oppfattes som mer virkelighetsnære enn for eksempel scenene med biljakt. Filmen inneholder også en torturlignende scene der filmens to hovedpersoner gjentatte ganger blir utsatt for elektrisk sjokk.
- (13) Medietilsynet har sammenlignet filmen med «*Fast & Furious 8*», som hadde aldersgrense 12 år, og har vurdert det slik at sistnevnte inneholder mer actionpregede scener som inkluderer bilkjøring, eksplosjoner og enkelte skuddvekslinger uten nærgående bilder av ofre. Disse scenene bærer i stor grad preg av å være urealistiske actionscener og blir avløst av en rekke komiske innslag (såkalte «comic relief»), noe som ifølge retningslinjene tillates på en 12-årsgrense. Det presiseres at graden av vold i «*Fast & Furious 8*» ligger helt i ytterkanten av hva som kan tillates innenfor en 12-årsgrense.
- (14) I motsetning til «*Fast & Furious 8*» inneholder «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*» store mengder actionvold, blant annet i form av brutale slåsskamper som er mer nærgående skildret. Filmen inneholder en annen form for actionvold enn «*Fast & Furious 8*», og de to filmene er etter tilsynets oppfatning ikke direkte sammenlignbare. Ifølge retningslinjene for aldersklassifisering skal filmer med store mengder sjangertypisk actionvold, nærgående voldsskildringer og scener med tortur ha 15-årsgrense. Etter Medietilsynets oppfatning er innholdet i «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*» derfor i tråd med kriteriene for en 15-årsgrense i retningslinjene.
- (15) Hva gjelder klagers henvisning til andre filmer med aldersgrense 12 år, ønsker ikke Medietilsynet å gå inn og kommentere hver enkelt av de filmtitler som klager nevner i klagen, men viser til at aldersklassifisering av kinofilm skjer på bakgrunn av en konkret vurdering av hver enkelt film.
- (16) Det som skiller actionfilmer som får 12-årsgrense fra de som får 15-årsgrense, er omfanget av actionvold som presenteres, hvor nærgående volden er skildret og hvor virkelighetsnær fremstillingen er. I andre actionfilmer som har fått 12-årsgrense, preges handlingen av intense actionscener med for eksempel bilkjøring, skuddscener uten nærgående bilder av ofre, eksplosjoner mv. I enkelte av disse filmene kan det være enkeltscener med voldshandlinger som er noe mer nærgående og virkelighetsnært skildret. Så lenge disse scenene er begrenset i omfang, og ikke er blodige eller detaljert skildret, kan Medietilsynet etter en helhetsvurdering lande på en 12-årsgrense, men da under forutsetning av at hovedinnretningen på filmen er i tråd med kriteriene for en 12-årsgrense i retningslinjene. De filmene som klager nevner i klagen har gjerne fått 12-årsgrense på bakgrunn av vurderingsmomenter i tråd med det som er redegjort for der.
- (17) Etter Medietilsynets vurdering inneholder imidlertid ikke «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*» bare enkeltscener med voldshandlinger. Volden er etter tilsynets oppfatning gjennomgående i filmen, og inkluderer blant annet mange scener med nærgående og

brutale skildringer av slåsskamper. Slike filmer skal, som nevnt, ifølge retningslinjene aldersklassifiseres med en 15-årsgrense.

- (18) Til klagers anførsel om at filmen har flere humoristiske partier, viser Medietilsynet til at humor, eller såkalte «comic relief», er et moment som kan vektlegges dersom det er snakk om enkeltscener som gjør at en 12-årsgrense kan vurderes basert på en helhetsvurdering av filmens totale innretning. Når filmen inneholder store mengder actionvold slik som i dette tilfellet, kan likevel ikke humoristiske partier vektlegges på samme måte. I slike tilfeller er det mengden vold som blir det avgjørende momentet ved aldersklassifiseringen, ikke humoren.
- (19) Til klagers anførsel om at filmen har fått aldersgrense 11 år i Sverige og Danmark, bemerker Medietilsynet at andre lands fastsettelse av dette ikke er et moment som vektlegges ved Medietilsynets aldersvurdering. Årsaken er at systemene for aldersklassifisering varierer i de ulike land, og momentene som skal vektlegges er ikke nødvendigvis de samme i alle land. Medietilsynet opplyser i den forbindelse at etter det tilsynet kjenner til, så er ikke saken i Sverige endelig avsluttet ettersom omgjøringen fra 15- til 11-årsgrense ser ut til å bli påklaget. Per i dag står filmen derfor fortsatt oppført med en 15-årsgrense i filmregisteret til Statens medieråd.

Klagenemndas vurdering:

- (20) Saken gjelder Medietilsynets vedtak om aldersgrense 15 år for filmen «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*».

Rettslig utgangspunkt

- (21) Det følger av lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. (heretter bildeprogramloven) § 4 første ledd at alle bildeprogram skal gis aldersgrense.
- (22) Aldersgrensene som er fastsatt i lover er «tillatt for alle», 6 år, 9 år, 12 år, 15 år og 18 år.
- (23) Etter bestemmelsens annet ledd følger det at aldersgrensen

«skal fastsettes etter en vurdering av om innholdet i bildeprogrammet kan være skadelig for personer under den aktuelle aldersgrensen».

- (24) «[S]kadelig innhold» er i bildeprogramloven § 2 første ledd bokstav h definert som

«skildringer i bildeprogram som kan virke følelsesmessig opprivende eller kognitivt forstyrrende for mindreåriges velbefinnende.»

- (25) En nærmere redegjørelse for den skadelighetsnorm som per i dag legges til grunn ved aldersgrensefastsetting, er gitt i Medietilsynets retningslinjer for aldersklassifisering av bildeprogram. Disse retningslinjene er fastsatt med hjemmel i bildeprogramloven § 6 andre ledd siste punktum. I retningslinjene på side 3 er skadelig innhold definert som

«innhold som kan skape angst, vekke uro eller virke skremmende for enkelte aldersgrupper. Det samme gjelder tematikk som kan virke forstyrrende eller opprivende på barn i gitte aldersgrupper, og innhold som kan gi ubehag, forvirre eller støte barns egne normer».

- (26) I retningslinjene legges det videre til grunn at filmer som gis aldersgrense 12 år kan inneholde noe opprivende tematikk knyttet til «voksensfæren» som eksempelvis skildringer eller innslag av samlivskonflikter, seksuelle handlinger eller sterke følelsesutbrudd. Det fremgår videre at også mer virkelighetsnære voldsinnslag eller skremmende elementer kan tillates *«dersom de er kortvarige og lite nærgående skildret»*.
- (27) Under momentene «*Stemning/uttrykk*» og «*Vold*» er det for 12-årsgrensen satt opp følgende punkter:

Stemning/uttrykk

- *Gjennomgående mørk stemning*
- *Noe frykt (karakter, scener eller musikk)*
- *Kortvarige skrekkeffekter*

Vold

- *Parodisk/humoristisk*
- *Urealistisk*
- *Actionpreget vold i realfilm*
- *Sjangertypisk (fantasi/eventyr)*

- (28) For filmer som gis aldersgrense 15 år legges det til grunn i retningslinjene at disse filmene kan inneholde realistiske, autentiske eller nærgående skildringer eller innslag fra blant annet krig, katastrofer og terrorhandling. Det fremgår videre at filmer med store mengder actionvold eller nærgående, kyniske og/eller detaljerte voldsinnslag skal gis 15-årsgrense, herunder filmer med realistiske tortur og terrorsildringer eller filmer med angstskapende stemning og skrekkeffekter.

- (29) Under momentene «*Stemning/uttrykk*» og «*Vold*» er det for 15-årsgrensen satt opp følgende punkter:

Stemning/uttrykk

- *Angstskapende stemning*
- *Gjennomgående dyster stemning i kombinasjon med voldelige, seksuelle eller tematiske elementer*
- *Skrekkeffekter*

Vold

- *Store mengder actionvold (sjangertypisk)*
- *Detaljert/nærgående/blodig*
- *Realistisk*
- *Nærgående krigssildringer*
- *Mishandling/tortur*

Den konkrete vurderingen

- (30) Medieklagenemnda har vurdert filmens skadepotensiale for 12-åringer ut fra ovennevnte momenter, og har delt seg i synet på om filmen har slikt skadepotensiale.
- (31) *Bjørnar Borvik* vil ta klagen til følge og fastsette aldersgrense 12 år for filmen.
- (32) *Borvik* er enig med Medietilsynet i at filmen inneholder store mengder actionvold. Etter retningslinjene er dette noe som i utgangspunktet tilsier aldersgrense 15 år. For mange av voldsscenene gjelder likevel at de verken er detaljerte eller nærgående. Det dveles ikke ved volden som utøves, og det fokuseres i svært begrenset grad på skadevirkningene.
- (33) Videre er *Borvik* av den oppfatning at spørsmålet om voldsscenenes skadevirkning må vurderes på bakgrunn av den stemning og det uttrykk som generelt sett preger filmen. Voldsscenene kan ikke vurderes isolert.
- (34) Selv om filmen også berører flere av hovedpersonenes vanskelige familiesituasjon, opplever ikke *Borvik* filmens stemning som dystert og mørk. De familiære problemene knytter seg i all hovedsak til fortiden, og det er de gode familierelasjonene som blir de framtrepende etter hvert som handlingen i filmen spiller seg ut. Filmene har ellers et humoristisk preg, og den har en optimistisk og lys slutt. Det «gode» vinner over det «onde». *Borvik* mener at de fleste voldsscenene – vurdert på bakgrunn av filmens stemning og uttrykk – ikke har skadepotensiale for den jevne 12-åring.
- (35) For enkelte av scenene har *Borvik* vært mer i tvil om disse kan ha en opprivende og forstyrrende virkning på 12-åringer, og om filmen av den grunn må antas å være skadelig. Dette gjelder kanskje først og fremst scenen hvor de to hovedpersonene blir utsatt for gjentatte elektriske støt, scenen hvor en mannlig kontoransatt får kraftig juling av den kvinnelige hovedpersonen inne på et kontor, og scenen hvor den kvinnelige hovedpersonen kveler en mann. Scenen hvor en av hovedpersonene får sin oppskårde rygg sydd sammen igjen etter et kirurgisk inngrep faller naturlig inn i samme kategori.
- (36) Etter *Borviks* oppfatning må også disse scenenes skadevirkning vurderes på bakgrunn av den stemning og det uttrykk som generelt sett preger filmen. Se nærmere om dette i avsnitt 34 ovenfor. Filmens generelle stemning og uttrykk har en avdempende effekt på de aktuelle voldsscenene. Og selv om disse scenene har et noe mer dvelende preg over seg, er det heller ikke her en nærgående framstilling av skadevirkningene. Det finnes knapt blodige bilder i filmen. At filmens hovedpersoner kommer uskadet ut av enhver voldsepisode, bidrar på mange måter til å gi filmen et visst parodisk preg, og *Borvik* mener at dette samlet sett medfører at de aktuelle voldsscenene ikke kan antas å ha en opprivende og forstyrrende virkning. Til scenen hvor hovedpersonen får sin oppskårde rygg sydd sammen igjen, er det sentralt for *Borviks* vurdering at denne personen er mer maskin enn menneske, noe som må antas å ha en avdempende effekt på det inntrykk denne scenen gjør på den jevne 12-åring.
- (37) Avslutningsvis vil *Borvik* knytte noen kommentarer til hvilken betydning det skal ha for norske tilsynsmyndigheter at filmen har fått aldersgrense 11 år, både i Danmark og Sverige. Medietilsynet skal selvsagt foreta selvstendige aldersgrensevurderinger, og tilsynet er ikke på noen måte bundet av de vurderinger som gjøres av andre lands tilsynsmyndigheter. Ofte vil tilsynsmyndighetene også gjøre disse vurderingene omtrent samtidig, og man vil gjerne ikke kjenne til utfallet av vurderingene hos andre lands

tilsynsmyndigheter før man selv har avgjort saken. Ulikheter i systemene for aldersklassifisering kan muligens også medføre at overføringsverdien av enkeltavgjørelser vil kunne være begrenset, men dette må vurderes konkret. *Borvik* har merket seg at det både i den svenske og danske lovgivningen gis anvisning på at aldersgrensene skal fastsettes med utgangspunkt i en vurdering av hva som anses som skadelig for barn i den aktuelle alderen, og i en slik situasjon framstår derfor Medietilsynets standpunkt som noe kategorisk. *Borvik* ser det slik at meningsforskjeller som dette mellom ulike lands tilsynsmyndigheter bør inngå i de overveielser som norske tilsynsmyndigheter er satt til å gjøre i slike saker.

- (38) *Gunn Enli og Charlotte Reedtz* er i all hovedsak enig med Medietilsynets vurdering av filmens skadepotensiale for 12-åringer, og kan i det alt vesentlige slutte seg til Medietilsynets vedtak og merknader. *Enli og Reedtz* vil således forkaste klagen, og fastsette aldersgrense 15 år for filmen.
- (39) *Enli og Reedtz* vektlegger at filmen preges av store mengder actionvold, hvorav mange er langvarige og realistiske noe som blir forsterket av lydeffekter og nærgående og detaljerte bilder. Enkelte scener viser også tortur-lignende pinsel, både av hovedpersonene og andre karakterer.
- (40) *Enli og Reedtz* vil trekke frem tre eksempler på scener som er særlig realistiske; (a) en mannlig saksbehandler får juling i et omfang som ville hatt døden som følge av filmens kvinnelige hovedperson. Voldshandlingene skjer på et kontor med glassvegger, men ingen kommer saksbehandleren til unnsetning. Begge de involverte er kledd i sivile klær og hun går løs på ham med både nevene og kontorets inventar inntil han mister bevisstheten; (b) i en scene ser vi nærbilder av at filmens kvinnelige hovedperson kveler en mann med sine armer med kamera rettet mot hennes dødelige grep omkring offerets hode inntil han dør. Realismen fremskapes ved at scenen viser at offeret faktisk dør, gjennom krampelignende reaksjoner i kroppen; (c) i en torturscene ser vi at de to mannlige hovedpersonene lenkes fast og får elektriske støt gjennom kroppen. I denne scenen er det tydelig at hovedpersonene pines og har store smerter, selv om de overlever.
- (41) I tillegg er det en rekke scener der menn sloss med never og slagvåpen i nakne overkropper, noe som bidrar til at volden og dens konsekvenser fremstilles svært realistisk. Filmen tematiserer forholdet mellom mennesker og maskiner, og enkelte av voldsscenene er så stiliserte og koreograferte at de er mindre realistiske enn de som er beskrevet ovenfor. Totalinntrykket er likevel at filmen preges av realistisk vold presentert gjennom nærgående filming.
- (42) Filmen har videre en til dels mørk grunnstemning og viser det *Enli og Reedtz* vurderer som brutal kynisme. Dette kan illustreres med et eksempel fra en scene der hovedpersonene ikke kommer ut av et lukket rom uten ansiktsgjenkjenning fra en av personene de nylig har drept. For at de skal komme seg ut blir livløse, og tilsynelatende verdiløse, kropper løftet opp fra gulvet og forsøkt brukt som ansiktsgjenkjenning. Etter at flere døde kropper er forsøkt og kastet tilbake på gulvet etter mislykkede forsøk, finner de det riktige ansiktet som låser opp døren, og den døde kroppen kastet tilbake på gulvet. Scenen har elementer av komikk og humor, men fremstiller samtidig menneskeliv på en kynisk og brutal måte.
- (43) Den mørke stemningen kommer også etter *Enlis og Reedtz'* oppfatning til uttrykk gjennom nedsettende og kynisk dialog mellom hovedrolleinnhaverne, samt skildringer

av brutal vold i musikkvideo-lignende sekvenser, der musikken og klippingen er med på å ufarliggjøre og normalisere vold. Dette er alle forhold som etter *Enlis og Reedtz*' vurdering kan være både følelsesmessig opprivende og forstyrrende for 12-åringer.

- (44) Selv om virkemidler som humor og ironi blir brukt i filmen, er dette brukt på en måte som etter *Enlis og Reedtz*' vurdering ikke reduserer skadepotensialet tilstrekkelig. Derfor kan ikke filmens voldsscener sidestilles med «tegnaserievold» eller «actionvold» av mindre realistisk karakter. Dette kan derfor ikke veie opp for det skadepotensialet de mange realistiske voldsscenene og den tidvis mørke grunnstemning denne filmen inneholder. Et sentralt poeng er at det er store forskjeller i unges kognitive modnings- og funksjonsnivå i gruppen i 12-15 år, og at aldersgrensen er ment å beskytte særlig sårbare grupper.
- (45) Den relativt optimistiske slutten og det faktum at filmen ender med at de «gode» vinner over de «onde», kommer for sent til at dette skulle kunne oppveie for det skadepotensialet alle voldsscenene resten av filmen har. Påvirkning som frykt og ubehag gjennom mediettrykk skjer i øyeblikket, og hver sekvens som fremkaller slike følelser har det samme skadepotensialet uavhengig av om det kommer lysere og mindre voldelige scener etterpå.
- (46) *Enli og Reedtz* er derfor av den oppfatning at filmen har skadepotensiale for 12-åringer.
- (47) *Karin Fløistad* har under tvil kommet til at aldersgrensen settes til 15 år. *Fløistad* kan slutte seg til deler av begrunnelsen både fra Medietilsynet og fra nemndsmedlemmene *Enli og Reedtz*. *Fløistad* ønsker imidlertid å komme med noen tilleggsbemerkninger.
- (48) Filmene preges etter *Fløistads* oppfatning verken av en dyster eller mørk stemning, og *Fløistad* kan slutte seg til *Borviks* merknader om dette. Voldsscenene utspilles i et eventyraktig actionunivers som skaper en viss distanse til publikum. Avgjørende for vurderingen av aldersgrensen har likevel vært det betydelige omfanget av voldsscener i kombinasjon med en nærgåenhet som skaper enkeltscener av realisme. Det er ikke avgjørende for *Fløistad* at disse scenene er langt fra en ekte gjengivelse av virkelig tilsvarende vold (som f. eks. at det mangler blod mm.). Den virkelighetsnære fremstillingen av gjentatt kraftfull, detaljert og nærgående vold tilsier etter en samlet vurdering at filmen kan være skadelig for personer under 15 år.
- (49) *Fløistad* ønsker å oppfordre til at Barneombudet uttaler seg i slike tvilstilfeller der hensynet til barns rett på informasjon og barns beskyttelsesbehov blir satt så klart på spissen, og mener at det hadde vært en klar fordel for opplysningen av saken om Barneombudet også hadde kommet med sine vurderinger.
- (50) For øvrig slutter *Fløistad* seg til *Borviks* merknader om den generelle relevansen av praksis fra andre tilsvarende land. Konkret for filmen «*Fast & Furious: Hobbs & Shaw*» ble imidlertid ikke konklusjonene i Danmark og Sverige med aldersgrense 11 år avgjørende i helhetsvurderingen.

Konklusjon:

På denne bakgrunn treffer Medieklagenemnda følgende

vedtak:

Klagen forkastes.

Vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Dokumentet er godkjent elektronisk